

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460518

5. De litis contestatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61781)

§. VII.

26 *Effectus ex reconventionem, seu mutua petitione duplex oritur: nimirum prorogatio jurisdictionis, & processus simultaneus.*

Prorogatio jurisdictionis: quia actor per reconventionem alienae jurisdictioni ita subicitur, ut postea coram eo iudice, quem agendo in sua causa approbavit, iudicium reconventionis subire debeat, nec velut incompetentem respectu personae suae possit repudiare. c. 1. h. t. l. 2. §. sed etsi l. 22. ff. de iudiciis. & disertè in d. l. 14. C. de Sentent. & interloc. ibi: nulla ei opponenda exceptio, quod non competens iudex agentis esse cognoscatur. Et quidni cognoscatur? cum reus coram alio iudice, nisi terminata lite conventionis, non audiatur. d. Novel. 96. c. 2. §. sancimus. Excipiuntur causae criminales: nam in his (si potest) reconventio coram ordinario iudice ipsius reconventi fieri debet. Gail. l. 1. de Pace publ. c. 12. n. 2. Schvvanmann in Process. Cam. c. 67. n. 2.

27 *Processus simultaneus: quia causa reconventionis simul cum causa conventionis tractanda, & vicissim cujusque actionis iudicii actus expediendus est, donec in utraque causa fuerit conclusum, & cognitio, quantum opus est, habeatur. Unde consequens est, si alterutra causa altiore indaginem exigat, alteram (nisi periculum morae aliud suadeat) suspendi posse, imò debere, usque dum de altera etiam liqueat, ut sic demum una sententia, saltem prolatione (sunt enim realiter duae) terminentur. c. 1. & ibi DD. h. t. c. 2. §. nos igitur de Ordine cognit. Ummius disp. 10. ad Process. iudic. n. 21. in fin. Brunnemann in Process. civil. c. 10. n. 12. Mynsing. cent. 1. observ. 10. Neque enim iudicis est, temerè à procedendi ordine discedere, & si aliter processerit, iuste ad Su-*

periozem appellatur. l. 1. in fin. ff. Quae sentent. sine appell. rescind.

Verùm ut hunc utrumque effectum operetur mutua petitio, proponenda est in ipso litis exordio per c. 1. h. t. Clem. saepe §. verùm de V. S. & auth. & consequenter. C. de Sentent. & inserl. aut saltem statim post litem contestatam, antequam litigatores ad alios actus judiciales progrediantur, ut docent relati à Barb. in l. qui prior 29. n. 22. ff. de iudiciis. nam ea, quae in continenti fiunt inesse creduntur. l. 7. §. quin imò ff. de Paetis l. lecta ff. de Reb. cred. Sin verò post litem contestatam, in quacunque parte iudicii, reconventio moveatur, solum effectum Prorogationis habet. arg. d. c. dispensa. §. reus de rescript. in 6. non etiam processus simultanei: ne causae conventionis decisio cum damno actoris sufflamineur. Barb. in d. l. qui prior. n. 26. Zoël. h. t. n. 10. Marant. in Spec. p. 4. dist. 6. sub n. 5. & alii communiter.

TITULUS V. De Litis contestatione.

SUMMARIA.

1. *Litis contestatio quid nominis? 2. quid rei? 3. 4. 5. & quotuplex sit?*
6. *Originem suam trahit ex jure positivo.*
7. *Litem contestatur actor cum reo vel per se vel per alium.*
8. *Ad litem contestandam non requiritur partium presentia.*
9. *Quomodo reus ad eam compellendus?*
10. *Litis contestatio requiritur in omni processu. 11. etiam secunda instantia.*
12. *Usque 17. Adducuntur requisita ad litem contestandam.*
17. *Cur fiat Litis contestatio?*
18. *& seqq. Recensentur ejusdem effectus.*
20. *& seqq. An actiones ex delicto rei persecutoriae lite non contestata dentur contra heredes?*

HActenus de quibusdam quasi praeparatoriis iudicii. Sequitur nunc litis

contestatio, à qua iudicium propriè tale incipit. *l. un. C. h. t.*

§. I.

1 *Litis contestatio* dicta est ab antiquo ritu, quòd testatò, id est, testibus præsentibus peragi soleret. Ludvvel. in *Commentar. de divers. reg. jur. antiq. pag. 291. n. 1.* Germanicè nuncupatur *Rechts-Kriegs-Bestigung/ oder Verfahrnung des Rechts.*

§. II.

2 *Definitur* litis contestatio, quòd sit actus judicialis, quo per propositam petitionem actoris, & congruam desuper responsionem rei iudicium constituitur. Brevius: quòd sit iudicii constitutio facta affirmatione, unius & contradictione alterius litigantis. P. Engel *h. t. n. 1.*

§. III.

3 *Dividitur* litis contestatio I. in solennem & simplicem. Solennis seu formalis est, quæ fit verbis conceptis & præscriptis juxta stylum curiæ. Non solennis, seu simplex dicitur, quæ sine certa verborum conceptione, aut præscriptione fit, atque fieri potest quòvis modò, factò, vel actu signante petitionem actoris, & contradictionem rei, cum animo tamen litem contestandi.

4 II. Communiter dividitur litis contestatio in affirmativam, & negativam. Gail. *l. 1. observ. 73. n. 2.*

Affirmativa est, quando reus fatetur petitionem actoris, additâ, ut plerumque solet, hâc clausulâ: *animo litem contestandi affirmativè.* Et hæc subdividitur in simplicem, seu absolutam, & qualificatam, seu conditionatam. *Affirmativa simplex* est, quando reus absolutè & simpliciter fatetur intentionem actoris, nullam subjiciendo exceptionem peremptoriam, sed offerendo se ad solutionem; quæ confessio revera litis contestatio non est ob defectum litis &

animi litigandi. *Qualificata*, seu conditionata est, quando reus fatetur quidem petitionem, sed opponit exceptionem exclusivam intentionis actoris; ut si fatearis, te mutuas pecunias accepisse, opponas tamen solutum, transactum, vel juratum esse. Erit autem exceptio illa à reo probanda, cum in exceptionibus reus partibus actoris fungatur. *l. in exceptionibus. 19. ff. de Probat.*

Negativa litis contestatio est, quando reus diffitetur, & negat petitionem actoris. Et hæc rursus duplex est: explicita, & implicita. *Explicitè* negativa est, quando simpliciter absque ulla conditione, qualitate, vel limitatione negatur intentio actoris per huiusmodi clausulam: *animo contestandi litem negativè.* *Implicitè* negativa est, quando non ita simpliciter, sed cum quadam reduplicatione negantur narrata: v. g. *nego narrata, ut narrantur, & petita, ut petuntur*: quibus verbis reus implicitè dicit, aliqua vera esse, aliqua falsa, quæ autem in specie illa sint, potest in progressu magis declarare. Unde ulterius reus peteam non potest de simplici negatione cogari, per quam aliàs incurreret poenam statutam in *l. fin. ff. de Rei vindic. & in aut. item possessor. C. Qui potiores in pig.* nec etiam de simplici confessione, ut velut confessus pro condemnato habeatur juxta *l. 1. C. de Confessis.*

III. Litis contestatio dividitur in generalem & specialem. Generalis est, cum reus generaliter dicit: *nego narrata, & petita me debere*; ita ut non constet, an neget omnia & singula, an verò tantum neget collectivè omnia vera esse, omniavè debet. Specialis est, quando ad singula petita, & narrata negativè respondetur. Et hæc, quia magis servit expediendis litibus, merito urget actor, & ex officio injungit iudex. Latè Brunneinan in *Process. civil. c. 14. n. 9.*

num. 9. & seqq. Berlich. p. 1. conclus. 26.
num. 14.

§. IV.

6 *Causa efficiens litis contestationis est vel remota, vel proxima.*

Remota est jus. Ubi litis contestatio simplex fecernenda à solenni. Illa est Juris naturalis: neque enim iudicium intelligitur, nisi intendat actor, contradicat reus. Illa est juris positivi, quia formam suam specialem huic refert in acceptis. arg. *Clem. sape 2. de V. S.* Hinc illa à Principe omitti potest, nec in Camera necessariò attenditur, si ex prioribus actis appareant status quæstionis, & merita causæ principalis: nam in genere nullitates causæ principalis non præjudicantes, & tantùm figuram, solennitatemque iudiciorum respicientes Camera minimè curat, sed magis expeditioni causæ (ò utinam!) favet, ut litibus finis imponatur. *Ord. Cam. part. 3. tit. 34. Gail. lib. 1. observ. 75. n. 5. & seqq.*

7 *Causa efficiens proxima sunt partes, quæ litem contestantur.* Possunt autem litem contestari omnes, quicumque vel proprio, vel alieno nomine iudicium rectè suscipiunt: neque tantùm principales sed & eorum procuratores, ac personæ ejusmodi, quæ locò aliorum intervenire solent, absque eo etiam, ut in procuratorio, vulgò in demt Gewalt / hoc specialiter demandetur. *Mynsing. Cent. 4. observ. 99.*

8 *Sed an necessariò actore & reo præsentibus vivà voce lis contestanda sit? ambigitur.* Affirmant Bartol. in l. un. C. b. t. Berlich. p. 1. conclus. 26. n. 24. & plures alii: quia litis contestatio vi nominis est velut simultestatio mentis. Magis tamen propendeo in sententiam negativam per c. un. h. t. ubi ad litis contestationem tantùm requiritur actoris petitio, & rei responsio. Deinde per c. dudum. de Elect. c. cum causa 62. de

Appell. ubi ad litem contestandam sufficit advocati responsio, si per reum non revocetur. ergo non desideratur utriusque partis præsentia. Accedit: quia libello oblato per actorem in iudicio durat ipsius voluntas. arg. l. 22. ff. de Probat. scripturâque semper loquitur. l. cum precum. 9. C. de liber. alt. causa. & ideo reus postea respondendo videtur uno tempore cum actore concurrere. l. 2. §. unde ff. de O. & A. neque interrogatio partis seu actoris necessaria est juxta l. si sine 9. ff. de Interrogat. in jure fac. Unde litis contestationem induci, etiam quando reus absente actore, & ex intervallo in iudicio contradicit libello, ac petitioni actoris, asserunt Pirrhing. h. t. n. 3. Fagnan. in c. un. Eod. n. 37. & Panorm. ibid. n. 7. ubi testatur ita in praxi servari.

9 *Ceterùm Judicis officium est reo litis contestationem injungere sub pœna contumaciæ.* Quòd si nequedum litem contestatur, actor verò in termino comparens contumaciam rei accusaverit, tunc Judex potest acceptare litem pro contestata: tum quia id non repugnat ex natura rei, ut per se claret: tum quia videtur colligi ex l. 1. §. 4. ff. de Interrog. in jure fac. tum denique quia in hujusmodi casu lex aut Magistratus censetur supplere voluntatem subditorum, quod eum posse in confesso est. *Gail. 1. observ. 59. n. 5. & observ. 80. num. 2. Mynsing. Cent. 4. observ. 66. Haunold. tom. 5. de F. & F. tr. 3. c. 7. n. 436. Quorum sententiam Ordinatio Camera tit. 42. tit. 43. §. 4. & tit. 44. usûsque tribunalium passim approbat.* An autem æquè de Jure communi obtineat? est, quod dubites ob c. 1. & 2. *Ut lite non constet.* ubi pars præsens, quæ noluit libello respondere, seu litem contestari ordinariâ contumaciæ pœnâ coercetur, & ad ulteriora procedi posse, aperte negatur; nec puta secus esse de Jure civi-

li. arg. *c. 1. de N. O. N. & Novel. 83.*
c. 1.

§. V.

10 *Materia, seu objectum* litis contestationis est causa inter partes controversa. Ubi refert, an in causa ordinariè, an verò summarìè & de plano procedatur? In processu ordinario solennis litis contestatio requiritur, & ad eò necessaria est, ut omnia vitiet totum processum, & sententiam latam reddat ipso jure nullam. *c. un. h. t.* ubi propter omissam litis contestationem omnia acta irrita declarata sunt. Ratio est: quia litis contestatio est quasi basis, lapis angularis, & fundamentum iudicii, quo deficiente nihil potest ædificari. arg. *c. cum Paulus. 26. causa 1. q. 1.* Vant. *de nullit. sentent. ex defect. process. n. 28.* In processu autem summarìo sufficit litis contestatio simplex: in hoc enim processu omnes solennitates juris positivi, quibus accensetur solennis litis contestatio, omitti possunt, & illæ duntaxat observandæ sunt, quæ de jure naturæ desiderantur. *d. Clem. sape & ibi DD. de V. S.*

Porro in processu summarìo actus ille, quo primùm merita causæ tractari incipiunt, qualis est responsio ad rem ipsam, oblatio articulorum, testium, & instrumentorum productio, vel meritorum causæ disputatio vicem litis contestationis subeunt, & omnes litis contestatæ effectus immediatè producunt. *Gloss. in c. statnimus. 1. §. sed si pars in V. absentia de Elect. in 6.*

11 Illud expeditum non est: anne litis contestatio in secunda instantia, seu iudicio appellationis sit necessaria? Sunt, qui negent, si in prima instantia sit fuerit contestata: eò quòd effectus factæ litis contestationis in prima instantia non extinguatur, sed porrigatur ad causam appellationis. *c. 58. de Appell. l. ult. §. illud. C. de Temporib. appell.*

Aliqui exigunt litis contestationem, si uterque litigans præsens sit, secus, si alter absens per Text. *in l. un. C. Ne liceat in una eademque causa tert. provoc. l. ita demum. 13. C. de procurat.* Alii distinguunt inter appellationem ab interlocutoria, & appellationem à definitiva; priori calu novâ litis contestatione non esse opus, posteriori opus esse existimant. arg. *c. interposita. 70. §. ult. ibi: rigore juris de Appellat. Socin. ad c. quoniam. §. n. 66. ut lite non contest.* Ut ut sit, certè tutius est, litem indifferenter in secunda instantia contestari. Facit *Gloss. in d. l. ita demum. C. de Procurator. l. scio. §. quid ergo ff. de Appell.* Quod etiam observatur in Camera Imperiali juxta novissimam Ordinationem *p. 3. tit. 32. §. two aber der Appellat. junctò §. seq. und sollen solche Kriegs- Befestungen. &c. Mynsing. cent. observ. 1. n. ult. Gail. l. 1. observ. 76. num. 2.*

§. VI.

Forma litis contestationis consistit in petitione actoris, & contra dictione rei animo litigandi coram Iudice facta. Quatuor proinde ad eam requiruntur.

I. *Petitio actoris*: ideòque per solam narrationem facti, & positiones, quæ fiunt ab actore, ac responsionem ad eas non inducitur litis contestatio. *c. un. h. t.* Ratio est: quia qui tantum narrat, vel ponit aliquid, nihil petit ab adversario, nec per hoc ostendit se velle agere, & ita nec Iudex sententiam proferre posset: quia non petent officium suum impertiri nequit. *l. 4. §. hoc autem ff. de damno infect. l. in rem. ff. de Rei vindic. l. ut fundus ff. Communi divid. c. licet de Simon. Pirrhing. h. t. n. 8.* qui tamen id limitat: nisi positiones factæ essent in libello articulado super totâ causâ, iisque à reo contradictum: cum tales positiones involvant tacitam petitionem actoris. II.

13 II. Contradictio rei per *c. un. h. t. l. 14. §. 1. C. de Judiciis*. sine dubio ideo: quia sine hac non est iudicii altercatio, seu lis. Hinc

Colliges primo, non induci litis contestationem, si reus absolute & simpliciter fateatur intentionem actoris affirmando rectè à se peti, & nihil penitus opponendo in contrarium: quia tunc non est lis. ergo nec litis contestatio. Unde in tali casu iudex non feret ullam sententiam, sed tantum per præceptum reo injunget, ut intra certum tempus satisfaciat. *l. 21. ff. de Judiciis*. Rosbach. *in praxi civil. tit. 49. n. 8.*

Colliges secundo, litem non contestari, si reus actori exceptionem dilatoriam, vel etiam peremptoriam opponat, nisi eò amplius, aut intentionem actoris neget, aut profiteatur, quòd animum litigandi habeat. Et quidem in dilatoria exceptione patet, utpotè quæ regulariter ante litis contestationem opponenda est. *c. inter Monasterium, de Sent. & re jud. l. penult. & ult. C. de Except.* de peremptoria textus disertus est in *c. 2. h. t. in 6.* cui & ratio suffragatur: quia litis contestatio inducitur petitione actoris, & contradictione rei, per *d. c. un. Eod.* at verò qui exceptionem opponit, utique nec fatetur, nec negat intentionem actoris, sed nudè asserit, se exceptione munitum esse. *l. non utique 9. ff. de Except. e. cum venerabilis. 6. Eod. c. Exceptionem 63. de R. J. in 6.* Sichard. *ad. l. un. C. h. t.*

14 III. Requiritur animus litigandi; qui animus non necessariò verbis à partibus exprimitur, sed ex ipsa petitione actoris, & responsione, seu contractione rei præsumitur. Vallens *h. t. §. 1. n. 7.* Quod si tamen reus expressè protestaretur, se non animo litigandi, sed potiùs iudicis informandi causà respondere petitioni Adversarii, recepta sententia est, per talem protestatio-

KÖNIG IN DECRET. LIB. II.

nem ob defectum intentionis litigandi impediri litis contestationem; nisi Judex priùs jusserit litem contestari: nam tunc, cum simus in casu necessario, protestatio nihil relevaret. Panorm. *in c. un. h. t. n. 10. P. Engl n. 2. Mynsing. cent. 3. observ. 74. n. 6. & 7.*

IV. Requiritur, ut petitio, & contradictio fiat coram Iudice, nam extra iudicium litis contestatio fieri non potest, cum sit fundamentum iudicii, & alioquin quotiescunque quis extra iudicium equum, vel quid aliud peteret altero negante ac contradicente, litis contestatio induceretur, & ita iudicium absque Iudice constitueretur; quod omnino absurdum. Panorm. *in d. c. un. n. 11.*

Quamvis autem litis contestationis variaz sint formulæ, ut videre est apud Gilhauf. *c. 4. ram. 2. per tos.* in praxi tamen usitatio est hæc: si actor vel ad interrogationem Iudicis, vel per se ipsum omnia in suo libello narrata & petita repetendo dicat: *Affirmo narrata, ut narrata fuere, vera esse, & petita, ut petita, fieri debere:*

Reus verò desuper sic respondeat: *nego narrata, prout narrata fuere, vera esse & peto me absolvi ab instituta actione, cum re-fusione damnorum, & expensarum.* Gail. *l. observ. 73. n. 2. & 3.* Haunold. *de F. & J. tom. 5. tr. 3. a. 7. n. 4. 9. qui n. 321.* notat, ad litis contestationem etiam sufficere, si reus dicat: *Tu mentiris;* nisi hæc verba enuntientur ex impetu colerae & iracundia.

§. VII.

Finis litis contestationis est, ut causæ statu cognito tum iudex scire possit, super quo tibi iudicandum sit; tum etiam ut litigantes intelligant, in quo lis principaliter consistat, & quid proinde ab illis probari, aut impugnari debeat. Vultejus *lib. 3. de Judiciis. c. 1. n. 135.* Obrecht. *de litis contest. c. 10. n. 4.*

N n

§. VIII.

§. VIII.

18 *Effectus* litis contestationis concernunt vel iudicem, vel litigantes, vel rem controversam.

Ex parte *Judicis* litis contestatio perpetuat ejus jurisdictionem, si sit delegatus *c. 19. de Offic. deleg.* prorogat jurisdictionem, si fuerit incompetens. *l. 4. C. de Jurisdic. omn. judic.* & si suspectus sit, facit, ut postea recusari nequeat, nisi novâ superveniente causâ suspicionis. *l. apertissimi. 16. C. de Judiciis.*

19 Ex parte *litigantium* effectus litis contestationis alii sunt alterutrius partis proprii, alii utriusque communes.

Effectus proprii respectu actoris duo sunt. *Primus*, quod per litis contestationem actiones temporales, hoc est, tempore, aut morte perituræ perpetuentur, ita ut à die litis contestatæ demum 40. annis excludantur. *l. 139. ff. de R. F. l. fin. C. de Praescript. 30. vel 40. ann. l. 1. §. 1. C. de Annali except.* Excipitur actio de dolo, quæ intra biennium continuum à die commissi doli inchoanda, & terminanda est *l. ult. C. de Dolo. Alter est*, quod per illam actiones pœnales, quæ alioquin vel hæredibus, vel contra hæredes non dantur, ad hæredes & contra hæredes transeant §. 1. *Instit. de Perpet. & tempor. action. l. omnes. 26. l. constitutionibus. 33. ff. de O. & A. d. l. 139. l. 164. ff. de R. F. l. 13. ff. de Injuriis. l. un. C. ex delicto defuncti. in quant. hæred. conven.* Ratio utriusque est: quia litis contestatio est quidam quasi contractus & velut novat priorem obligationem, sicque post eam incipiunt actiones ex quasi contractu existere; quæ sunt perpetuæ, & hæredibus ac contra hæredes dantur. *l. 9. ff. de Probat.*

20 *Quæstio* hæc incidit: num lite non contestatâ contra hæredes in solidum dentur

actiones rei persecutoriæ ex delicto defuncti? equidem de Jure Canonico (quod ceu in materia peccati sequimur) exploratum est, hæredem v. g. furis, raptoris, aut usurarii in solidum conveniri posse, cumque juxta vires hæreditarias teneri ad satisfactionem damni illati, etsi nihil ex delicto ad ipsum pervenerit, nec lis fuerit cum defuncto contestata. *c. ult. de Sepultur. c. 9. de usuris. c. 5. de Raptorib.* An idem de Jure Civili obtineat? in utramque partem disputatur.

Pro negativa, quam verissimam dicit Hunnius *Var. resol. l. 4. p. 6. q. 3.* militat imprimis, quod hæres non possit repræsentare defunctum in delictis, cum personam afficiant. *l. 5. pr. ff. de Calumniat.* in hæredem autem quæ talem actio nulla datur, nisi in quantum repræsentat defunctum. Deinde passim in jure dicitur actiones ex delicto rei persecutorias in id dari in hæredes, quod pervenit. *l. 16. ff. Quod metus causa. l. 26. ff. de Dolo malo. l. 1. §. ult. l. 7. ff. de Alienat. jud. mut. causa. l. 1. §. fin. ff. de Vi & vi arm. l. 7. §. ult. l. 8. ff. de Tribus. act. d. l. un. C. ex delicto defunctor.* Et hoc ne ex alieno scelere dicescant.

Affirmativam propugnant Covart. *Var. resol. c. 3. n. 7.* Vinnius, & Schambogen ad §. *Instit. de Perpet. & temp. act.* probatur primò ex *l. 12. & 49. ff. de O. & A.* è quibus regula universalis deducitur, quod actiones rei persecutoriæ in hæredes competant. *Secundò* ex §. 9. *Instit. de Leg. Aquil.* ubi negatur, actionem legis Aquiliæ in hæredem transire: non quia ex delicto, sed quia pœnalis est, additur enim: *quæ transiura fuisset, si ultra damnum lris non quam aestimaretur.* *Tertiò*: adversus hæredem furis, etiam si res furto ablata perierit, nec adhæredem pervenerit, datur conditio furtiva in solidum. *l. 9. ff. de Con-*

del. furt. ergo etiam alia actiones ex delicto rei persecutoria adversus hæredes dantur in solidum; neque enim apparet ratio congrua discriminis inter damnum illatum furto, & illatum rapinâ, usurâ, similive crimine, quantum ad damni reparationem. *Quarto:* quando de jure naturæ, aut Canonico aliquid certum, & jure civili dubium est, standum est juri naturæ, aut Canonico certo: semper enim jus certum prævalet dubio. Sed inspecto jure naturali & Canonico certum est, quod actiones ex delicto rei persecutoria adversus hæredes dentur in solidum, & jure civili id est dubium, ergo standum est hoc in passu juri naturali, & Canonico certo.

Utra verò harum opinionum sit verior, & quomodo alterius argumentis satisfieri possit, in ipso disputationis conflictu sciscitanti aperiemus.

Effectus proprius litis contestationis respectu Rei est, quod possessorem constituat in ficta mala fide, tum quoad fructuum perceptionem, ita ut illos à die litis contestatæ non amplius lucretur, sed conservare, ac Actori, si obtineat, restituere teneatur. *l. 38. §. 7. ff. de Usuris l. certum 22. C. de Rei vindic.* tum quoad præscriptionem saltem longi temporis, nempe 10. aut 20. annorum. *l. 2. & 10. C. de Præscript. longi temp.* & multo magis longissimi temporis, ita ut, si antea completa non sit, eam perfectè interrumpat, licet aliàs nullum requisitum defit, & tempus legitimum adhuc ante sententiam latam absolvatur: consequenter etsi postea actor succumbat, nec probet rem esse suam, reus tamen de novo teneatur inchoare præscriptionem etiam contra alium, qui scilicet est Dominus rei. An autem litis contestatio triennem quoque usu capionem interrumpat, atque sic

respectu illius etiam prædicta fictio juris, quâ possessor in ficta mala fide constituitur, locum habeat? alibi excutietur.

Effectus communes parti utrique sunt *l. 22* quod litis contestatio obliget ad instantiam, ita ut impunè ab ea recedere amplius non liceat & per quandam consequentiam ad omne id, quod per sententiam pronuntiabitur: habet enim litis contestatio vim quasi-contractus, quo partes se invicem obligant principaliter quidem ad instantiam, in consequentiam verò ad præstandum id, quod judicatum fuerit. *arg. l. 3. §. idem scribit ff. de Peculio. Gail. l. 1. observ. 74. n. 5. & seqq.* II. Quod tollat plerasque exceptiones dilatorias, sicut & fori declinatorias: quia per eam partes illis renuntiâsse censentur. *l. 19. C. de Probat. l. si quis 12. l. 13. l. fin. C. de Except.* Nisi de iis ante fuerit interjecta protestatio, aut iudiciò acceptò ex nova causa emerferint, vel novissimè innotuerint. *c. Pastoralis 4. de Except. Wurmsler. Observ. Pract. l. 1. tit. 13. observ. 3.*

Huc pertinet, quod per litis contestationem is, qui procuratorio nomine causam exercet, dominus litis reddatur, ideòque alium in suum locum surrogandi, aut substituendi facultatem consequatur, & revocari deinceps nequeat absque causa rationabili. *c. 2. de Procuratorib. in 6. l. 12. l. 23. C. Eod.*

Denique ex parte rei controversa hoc operatur litis contestatio, quod rem petitam efficiat litigiosam *auth. litigiosa C. de Litigiosis.* ac proinde res ea in alium alienari nequit, sed locum sibi vendicant illæ pœnæ, quæ comprehenduntur in *l. 4. C. Eod. c. 3. & 4. Ut lite pendente nihil innov.*